

SEMPER MAGIS

MATIJA DANIJELOVIĆ/RODPA

Snježana **PRIJČIĆ SAMARŽIJA**

Apsolutizam slobode govora

Kontroverzni milijarder Elon Musk nedavno je izjavio da se smatra apsolutistom slobode govora. Time je ideološki označio svoj potez ukidanja provjere činjenica na društvenoj mreži X, negdašnjem Twitteru, koja je u njegovom vlasništvu. Korisnici X-a sad mogu pisati što žele, lagati i mrziti, jer više nema programa ni neovisnih sudionika koji će provjeravati radi li se o dezinformacijama ili govoru mržnje te uklanjati neprimjerene sadržaje. Umjesto provjere informacija, mreža će nastaviti koristiti samo »community notes« ili bilješke zajednice. Jasnije rečeno, svatko na X-u može ostavljati reakcije na napisano te tako opovrgavati sporne tvrdnje ili ukazivati na dezinformacije. Ništa ih ne sprječava da u tim reakcijama opet dezinformiraju i mrže. Isto je učinio i vlasnik Mete, krovne tvrtke Facebooka i Instagrama, drugi milijarder Mark Zuckerberg, tumačeći da je to uradio zbog promjene političke kulture. Američki izbori kojima je Donald Trump dobio demokratski legitimitet naroda bili su, prema Zuckerbergu, prijelomna točka koja je omogućila konačni raskid s cenzurom i kontrolom te obnovu slobode izražavanja. Tema slobode govora i cenzure često izaziva polemike i kontroverze. Sloboda se na prvi pogled doima kao neupitna demokratska vrijednost koju treba zagovarati, a kontrola i cenzura kao alati koji narušavaju slobodu. Trebamo li, stoga, zaključiti da ovi superbogašići štite slobodu i demokraciju? Naravno da ne. Oni su savršeni primjer kako se rog može prodati pod svijeću ili kako narativ može biti posve odvojen od sadržaja. Aristotel je davno ustanovio da je vrlina zlatna sredina između pretjerivanja i nedostatka. Neograničena sloboda je pretjerivanje.

Ovdje glavni problem nije ukidanje »fact-checking« programa i ovlaštenih udruga jer je njihova učinkovitost u uklanjanju dezinformacija i govora mržnje oduvijek krajnje upitna. Zajednica je na mrežama davno otkrila kako zaobilaziti kritične riječi koje su alati umjetne inteligencije smatrati neprimjerenima, a izvješća udruga za provjeru informacija godinama nailaze na optužbe za političku pristranost, potplaćenost te sektarstvo. Ove procedure Muskove i Zuckerbergove društvene mreže nisu čistile od intelektualnog i moralnog zagadivanja javnog diskursa. Problem vezan uz Muska ili Zuckerbergov nije čak ni činjenica da su ovi narcisoidni plutokrati klekuli pred beskrupuloznim silnikom. Problem je što nam njihovi potezi dokazuju koliko je danas izazovno predvidjeti doseg i učinke podivljale pohlepe i neznanja. Problem je što je ukidanje provjere činjenica simbolična poruka da oni ne priznaju razliku između istine i laži, dobra i zla ili znalaca i neznalca. Informirani stavovi doneseni temeljem dokazne građe nisu nimalo vrijedniji od alternativnih činjenica, a pristojnost od arogancije. Problem je što poručuju da istina i dobro može biti bilo što, one su za njih naprosto nasumične kolektivne konstrukcije. U apsolutizmu slobodnog govora sve prolazi, volja dominira, a razum je ponižen. Muski i Zuckerberg su ovime otvoreno proglasili smrt intelektualnih i moralnih vrlina.

Krajem prošle godine, britanski časopis The Guardian prestao je objavljivati svoje sadržaje na X-u zbog uznemirujuće količine krajnje desnih teorija zavjere i rasizma. Izjavili su i da je X toksična medijska platforma laži i alternativnih istina koja odabranim političkim grupacijama pomaže pri oblikovanju političkog diskursa. Mnoge javne osobe – a prvenstveno politički usmjereni znanstvenici i novinari – slijedili su njihov primjer i prešli na Bluesky, društvenu mrežu alatima i izgledom identičnu negdašnjem Twitteru, no nezagadenu lažnim profilima, sektarstvom, ekstremnim političkim diskursom i govorom mržnje. Pod pritiskom logike kapitala, veći su se mediji svejedno zadržali na X-u, čak i ako njegova ideologija pobija »raison d'etre« točnog i objektivnog izvještavanja. Objašnjenje čelnika časopisa The Guardian nužno je za razumijevanje naravi apsolutizma slobode govora. Ovdje se ne radi o stvaranju neutralne i necenzurirane komunikacije, nego o isključivanju ikakvog suvislog filtera koji može ograničiti manipulaciju i političku propagandu. Kriza demokracije načela je čak i države označene kao »potpuno« demokratske. Demokracija na vlast dovodi ljude koji ne propagiraju samo lažnu slobodu nego i lažnu demokraciju. Oduvijek znamo da demokratska »mudrost gomile« ne jamči dobre odluke ako su stavovi naroda oblikovani prema mjeri političkih i ekonomskih moćnika. Pesimisti demokracije stoga još od antike upozoravaju da demokracija je jamči dugoročnu stabilnost jer će se prije ili kasnije deformirati u tiraniju pristranih i izmanipuliranih ljudi. Demokratski realisti tvrde da je demokracija najmanje loš nama poznat sustav, no da frustracija masa političkih i ekonomskih stanjem pogoduje manipulaciji koja demokratskim procedurama oduzima smisao. Konačno, demokratski optimisti nas uvjeravaju da će različitost mnoštva potaknuti obnovu pravednosti jer demokracija sadrži autokorektivni potencijal ispravljanja pogrešaka koje se ciklički događaju tijekom povijesti. Budućnost će pokazati jesu li Musk i Zuckerberg jačači apokalipse ili se samo nalazimo u trenutku prolazne krize koja će ih zasluženo smjestiti na tamnu stranu povijesti.

Riječka akademska zajednica u postupku je izbora nove rektorice ili rektora

IZBORI ZA REKTORA POVIJESNI ISKORAK SVEUČILIŠTA

Viši standardi legitimiteta sveučilišne uprave

U raspravama koje smo pokrenuli na Sveučilištu u Rijeci jasno se iskristalizirao stav da uloga čelnika ne bi trebala biti ni počasna, ni protokolarna i da zahtijeva najviše kompetencije u svjetlu novih izazova u društvu, novih uloga sveučilišta i funkcioniranja u europskom i globalnom okruženju. Naša razmišljanja i zaključci išli su u smjeru demokratizacije izbora, a manje u smjeru odabira putem javnih natječaja

Ingrid **ŠESTAN KUČIĆ**

Na Sveučilištu u Rijeci u tijeku su povijesni izbori za rektora ili rektoricu u idućem četverogodišnjem mandatu jer prvi put u povijesti hrvatskog visokoobrazovnog sustava provodi se institut predizbora koji članicama i članovima fakultetskih vijeća daje priliku iskazati svoju preferenciju prema programima kandidata za budućeg rektora/rektorice u time im omogućava utjecaj na konačni izbor. Svi dosadašnji rektorski izbori u Hrvatskoj proveli su se na isti način – odluku o obnašatelju te funkcije donosili su isključivo članovi Senata. Međutim, riječko je sveučilište napravilo iskorak i demokratiziralo proces kako bi konačna odluka odražavala stav što većeg broja članova akademske zajednice.

Aktualne kandidatkinje i kandidat za rektora upravo su u predizbornom procesu. Prof. dr. sc. Marta Žuvić, prof. dr. sc. Senka Mačešić i prof. dr. sc. Goran Hauser u tijeku su predstavljajući svojih programa na fakultetskim vijećima čije će članice i članovi sa svake sastavnice glasati za dvije kandidatkinje/dvoje kandidata. Dvije kandidatkinje ili dvoje kandidata s najvećim brojem glasova bit će kandidati između kojih će Senat Sveučilišta u Rijeci izabrati rektoricu ili rektora za mandatno razdoblje 2025. – 2029.

Sustavi izbora rektora ili rektorice u europskim zemljama, tada kao i sada, su različiti i variraju od spomenutih javnih natječaja, preko izbora ekspertnih tijela kakav propisuje naš Zakon, do sustava u kojima šira akademska zajednica bira svoga čelnika

Pojašnjavajući da svaki izbori, pa i izbori za rektoricu ili rektora, imaju smisla samo ako su uređeni na način da jamče donošenje najbolje moguće odluke, koja potom jamči i najbolje moguće institucijske prakse, rektorica Sveučilišta u Rijeci, prof. dr. sc. Snježana Prijčić-Samaržija kaže da je uvjerenja kako novi sustav izbora predstavlja važan iskorak ne samo u smjeru demokratizacije i participacije već i u osiguranju kvalitete institucijskih praksi.

Uključivanje šire akademske zajednice

Novi Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti kao i onaj raniji, propisuje da Senat bira rektora ili rektoricu. Mnogo je u Hrvatskoj o ovom načinu izbora raspravljalo zbog mogućnosti da se manipulira rezultatima izbora s obzirom na relativno malobrojno izborno tijelo. Zbog toga razloga, ali i zbog nastojanja da se osigura da će rektor ili rektorica imati adekvatne kompetencije, nacrt Zakona predložen u mandatu ranije ministricke Blaženke Divjak sadržavao je mogućnost raspisivanja javnih natječaja za mjesto rektora na koje bi se mogli prijaviti i stručnjaci s odgovarajućim iskustvom, a koji nisu nužno sa sveučilišta koje bira rektora ili rektorice. Sustavi izbora rektora ili rektorice u europskim zemljama, tada kao i sada, su različiti i variraju od spomenutih javnih natječaja, preko izbora ekspertnih tijela kakav propisuje naš Zakon, do sustava u kojima šira akademska zajednica bira svoga čelnika. U raspravama koje smo tada pokrenuli na Sveučilištu u Rijeci, jasno se iskristalizirao stav da uloga čelnika ne bi trebala biti ni počasna, ni protokolarna i da zahtijeva najviše kompetencije u svjetlu novih izazova u društvu, novih uloga sveučilišta i funkcioniranja u europskom i globalnom okruženju. Naša razmišljanja i zaključci išli su u smjeru demokratizacije izbora, a manje u smjeru odabira putem javnih natječaja. Bili smo

stava da uključivanje šire akademske zajednice znači ne samo povećanje pravednosti zbog participativnosti izbora već i osigurava kvalitetu širim akademskim fokusom na programe. Također, bili smo i svjedoci dobrih rezultata posve demokratskog sustava koji se provodio u geografskim i povijesnim nasljedem bliskoj Sloveniji, objašnjava rektorica.

Demokratski i ekspertistički model

Dodaje da je tadašnji Odbor za pravna i statutarna pitanja, pod predsjedavljanjem tadašnjeg dekanice Pravnog fakulteta Vesne Crnić Grotić, kreirao model koji je uveo najveću moguću mjeru demokratizacije, s obzirom na zakonsku regulativu da rektora ili rektorice biraju članovi Senata.

Tadašnji članovi Senata usvojili su jednoglasno institut predizbora koji omogućuje svim članovima fakultetskih vijeća da sudjeluju u izboru, selektirajući dvoje kandidata među kojima rektorica ili rektorica bira Senat. Ovaj model objedinjuje demokratski i ekspertistički model, a članovi Senata prilikom izbora raspoložu i informacijom o preferenciji cijele zajednice. Iako su neki drugi čelnici hrvatskih sveučilišta tada bili skeptični prema našem modelu demokratizacije izbora, moram priznati da sam ponosna da je upravo Sveučilište u Rijeci postavilo više standarde legitimiteta svoje uprave. S obzirom na to da se ovaj način izbora provodi prvi puta na hrvatskim sveučilištima, nadam se da će kolegice i kolege prepoznati namjeru i značaj modela, te da će interes i izlazak na izbore na fakultetskim vijećima biti visok, iznosi prof. dr. Prijčić-Samaržija.

O ovom broju Voxa donosimo razgovore sa sve troje kandidata za rektorsku funkciju na način da su svim kandidatima postavljena ista pitanja vezana uz njihove programe rada, izazove koji očekuju hrvatska sveučilišta, kao i o smjeru kojim će voditi sveučilište te viziji kakvo Sveučilište u Rijeci vidi na kraju predstojećeg mandata.

IZBORI ZA REKTORA PROF. DR. SC. MARTA ŽUVIĆ, PROREKTORICA SVEUČILIŠTA U RIJECI

Sveučilište kao ključni akter rješavanja društvenih izazova

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Jedna je od kandidatkinja za rektorsku funkciju u idućem četverogodišnjem mandatu, prof. dr. sc. Marta Žuvić, je imenovana 2019. godine prorektoricom za osiguravanje kvalitete, a godinu dana kasnije postala je prorektorica za studente, studije i osiguravanje kvalitete na Sveučilištu u Rijeci. Posvećena je znanstvenom, nastavnom i stručnom radu u području fizike, medicinske fizike, inovativnog obrazovanja i osiguravanja kvalitete, s bogatim iskustvom u akademskoj i istraživačkoj zajednici. Tijekom akademske karijere radila je na Medicinskom, Tehničkom i Fakultetu biotehnologije i razvoja lijekova Sveučilišta u Rijeci, ostvarujući i suradnje na Filozofskom i Učiteljskom fakultetu. U sklopu EU projekta 2005. godine pokrenula je sveučilišnu IT akademiju i Centar za e-učenje, koji su pet godina kasnije prerasli u Centar za podršku učenju i poučavanju, kao mjesto cjeloživotnog obrazovanja u području informacijsko-komunikacijskih tehnologija i podrške razvoja e-učenja putem platforme Moodle. Navodeći kako se okosnica njenog programa za mandatno razdoblje 2025. - 2029. temelji se na viziji »UNIRI 2030 – Moje Sveučilište«, uz moto »Gradimo budućnost zajedno«, prof. dr. sc. Žuvić ističe da je temelj te vizije gradnja zajedništva, međusobnog povjerenja i osjećaja pripadnosti zajednici Sveučilišta u Rijeci, koji se postiže otvorenšću, odgovornošću i jasno usmjerenim ostvarenjem zajedničkih ciljeva.

- Naglašavam važnost izvrsnosti u svim aspektima sveučilišnog rada: u obrazovanju, znanstvenim istraživanjima, umjetničkom djelovanju te u razvoju međunarodnih partnerstava, suradnji s gospodarstvom i zajednicom. Cilj je pozicionirati Sveučilište kao ključnog aktera rješavanja suvremenih društvenih izazova, kroz strateške inicijative usmjerene na modernizaciju studija, unaprjeđenje infrastrukture, poticanje istraživačke izvrsnosti i inovativnosti, osiguranje financijske stabilnosti, jačanje administrativne i digitalne podrške te kontinuirani razvoj kulture kvalitete.

Visokokvalitetni studijski programi

Kako vidite Sveučilište 2029. godine?

- Sveučilište u Rijeci 2029. godine vidim kao dinamičnu, inovativnu i međunarodno prepoznatljivu instituciju koja će imati ključnu ulogu u društvenom razvoju i biti atraktivna kako za studente tako i za istraživače na nacionalnoj, europskoj i globalnoj razini. Bit će to Sveučilište koje će svojim obrazovnim i istraživačkim kapacitetima rješavati izazove održivog razvoja, digitalizacije, globalne konkurentnosti i društvenih nejednakosti. Posjedovat će visokokvalitetne studijske programe koji se temelje na interdisciplinarnom pristupu, a naši istraživači i studenti bit će snažno integrirani u globalne akademske i industrijske mreže.

Jedan od problema s kojima se suočavaju sva sveučilišta kontinuirani je pad broja studenata. Na koji način mislite zaustaviti taj trend i privući veći broj studenata?

- Privlačenje većeg broja studenata ključno je za budućnost Sveučilišta i predstavlja složen problem čijem rješavanju treba pristupiti politikama

Kandidatkinja za rektorsku funkciju, prof. dr. sc. Marta Žuvić, trenutno je prorektorica za studije, studente i osiguravanje kvalitete

Prorektorica za studije, studente i osiguravanje kvalitete, prof. dr. sc. Marta Žuvić, jedna je od kandidatkinja za rektorsku funkciju Sveučilišta u Rijeci. U programu, koji je nazvala »UNIRI 2030 – Moje Sveučilište« zalaže se za gradnju zajedništva, međusobnog povjerenja i osjećaja pripadnosti zajednici Sveučilišta u Rijeci. Sveučilište vidi kao dinamičnu, inovativnu i međunarodno prepoznatljivu instituciju koja će imati ključnu ulogu u društvenom razvoju

i sinergijskim djelovanjima usmjerenim na pozicioniranje Sveučilišta u Rijeci kao privlačnog mjesta studiranja. Za povećanje atraktivnosti potrebna je modernizacija postojećih studija, ali je nužno važan i razvoj novih, društvu potrebnih studija, primjerice studija podatkovnih znanosti, studija održivog razvoja, studija kineziologije, edukacijske rehabilitacije, socijalnog rada i socijalne pedagogije. Za prevladavanje demografskih izazova, potreban je i razvoj internacionalne dimenzije povećanjem ponude studija na stranom jeziku i novim razvojnim obrazovne ponude u okviru YUFE alijanse. Neophodno je jačanje suradnje s nadležnim državnim tijelima na uklanjanju administrativnih i

regulatornih barijera dolasku stranih studenata, kao i jaka suradnja s lokalnom zajednicom na stvaranju podržavajuće atmosfere Rijeke kao studentskog grada. Izuzetno je važno ojačati i naše kapacitete za prihvata većeg broja studenata kao i osigurati podršku unaprjeđenjem kvalitete studentskog života, posebice u segmentu smještaja i prehrane te kvalitetnih sportskih i kulturnih aktivnosti.

Studenti u središtu

Djelatnost sveučilišta je znanstvena, ali prvenstveno obrazovna, u fokusu su studenti. Što oni mogu očekivati budete li izabrani za novu rektoricu?

- Studenti mogu očekivati podršku koja im omogućava uspješan akademski i osobni razvoj te visokokvalitetno obrazovanje koje uključuje fleksibilnost, inovacije i interdisciplinarnost i omogućava razvoj vještina budućnosti. Studiji će sve više biti obogaćivani učenjem kroz problemski pristup, timskim rješavanjem izazova iz okruženja i stjecanjem relevantnih praktičnih kompetencija tijekom studija. Personalizirano, otvoreno studiranje omogućit će se razvojem velike ponude mikrokvalifikacija koje mogu interdisciplinarno dopunjavati temeljne kvalifikacije, a ujedno i širiti prostor cjeloživotnog obrazovanja. Studente očekuje i poboljšana studentska infrastruktura te

Kao dugoročan financijski izazov vidim potrebu smanjivanja ovisnosti o državnom proračunu uz istovremeno osiguranu stabilnost poslovanja, za što predlažem jaču diversifikaciju izvora prihoda, gdje težište prihodovne strane treba biti u međunarodnim projektima i suradnji s gospodarstvom

jača socijalna i savjetodavna podrška, psihološka i karijerna, te posebice velika briga o njihovom mentalnom zdravlju. Sveučilište u Rijeci odavno je prepoznato kao institucija kojoj su studenti u središtu, koja omogućuje studentima aktivno sudjelovanje u kreiranju obrazovnih, istraživačkih i razvojnih politika te njihov izravan angažman u oblikovanju budućnosti Sveučilišta. U tom smislu nastaviti će se jačanje studentskog predstavnništva i osnaživanje za partnerstvo u odlučivanju.

Globalna konkurentnost

Očekuje se i primjena novog načina financiranja sveučilišta kroz programske ugovore. Što smatrate

na većim financijskim izazovima u idućem periodu?

- Pregovori o programskom financiranju za razdoblje 2025.-2029. predstavljaju prvi veliki izazov za buduću upravu Sveučilišta kojeg treba prevladati intenzivnim konzultativnim procesom unutar Sveučilišta i koherentnim nastupom prema Ministarstvu. Kao dugoročan financijski izazov vidim potrebu smanjivanja ovisnosti o državnom proračunu uz istovremeno osiguranu stabilnost poslovanja, za što predlažem jaču diversifikaciju izvora prihoda, gdje težište prihodovne strane treba biti u međunarodnim projektima i suradnji s gospodarstvom. Veći fokus treba biti i na uspješnijem transferu znanja, koji uključuje komercijalizaciju intelektualnog vlasništva te razvoj donatorskih kampanja. Poseban financijski izazov svakako će biti i potreba jačanja infrastrukturnih kapaciteta, kako za smještaj studenata, tako i za izgradnju novih, nužno potrebnih nastavnih i istraživačkih prostora te sportske infrastrukture.

Posljednjih godina Sveučilište u Rijeci pozicioniralo se u europskom visokoškolskom prostoru, postalo je član međunarodnih alijansi. Mislite li nastaviti graditi taj put?

- Apolutno. Internacionalizacija je ključna za naš razvoj i konkurentnost na globalnom tržištu. Nastavit ćemo aktivno sudjelovati u naše dvije izuzetno važne europske mreže, YUFE i YERUN, gdje smo već stekli visoku reputaciju koja omogućava ne samo jačanje našeg europskog utjecaja već i jačanje drugih međunarodnih suradnji. Privlačenjem međunarodnih studenata, nastavnika i istraživača povećat ćemo našu prepoznatljivost u europskom i svjetskom okruženju, kao i unaprijediti globalnu konkurentnost u obrazovanju i istraživanju.

IZBORI ZA REKTORA PROF. DR. SC. SENKA MAČEŠIĆ, PROREKTORICA SVEUČILIŠTA U RIJECI

Nastaviti europski put obveza je i privilegij

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Kandidatkinja za rektorsku funkciju Sveučilišta u Rijeci, prof. dr. sc. Senka Mačević, aktualna je prorektorica za digitalizaciju i razvoj. Svoj znanstveni put započela je na Tehničkom fakultetu u Rijeci, gdje je obranila doktorsku disertaciju, a na toj je visokoškolskoj ustanovi obnašala i dužnost prodekanice za znanstveno istraživanje. U svojoj karijeri nagrađena je i državnom nagradom za znanstvene novake i mlade znanstvenike u području Tehničkih znanosti te je boravila na Nacionalnom institutu za istraživanje digitalne znanosti i tehnologije (INRIA), Rocquencourt, Paris, Francuska. Od 2018. do 2021. godine bila je prorektorica za informatizaciju i organizaciju Sveučilišta u Rijeci, a od 2021. godine do danas obnaša dužnost prorektorice za digitalizaciju i razvoj. Navodeći da je Sveučilište u Rijeci od svojih početaka usmjereno na postizanje veće izvrsnosti u istraživanju i stvaralaštvu, veće relevantnosti u učenju i poučavanju, bolju interakciju s gospodarstvom i zajednicom, osnaživanje demokracije i ljudskih prava, prof. dr. sc. Mačević kaže da se prema tom idealnom cilju napreduje.

- Kako sva sveučilišta napreduju, tako i očekivanja napreduju odražavajući nas fokusiranima i ambicioznima. Okosnica mog programa rada zato nije neki izdvojeni cilj, institucijska forma ili mjera, nego način rada temeljen na mojem jasnom uvjerenju da je rektorska pozicija isključivo pozicija odgovornosti, služenja i altruizma. Dakle, treba prije svega slušati i razgovarati, treba biti svjestan da je većina razlika u stavovima proizvod različitih iskustava i različitih informacija s kojima se raspolaže, da čak i u institucijskim poslovima treba ostati pomalo znanstvenik te istraživati dok se ne dobije dovoljno puna i dovoljno točna slika te tek zatim predlagati rješenja i onda opet razgovarati i slušati. Te naravno uvijek voditi računa o vremenskim, financijskim i zakonskim okvirima.

Više studenata

Kako vidite Sveučilište 2029. godine?

- Voljela bih da 2029. studenti na našem Sveučilištu uče rješavajući probleme što sličnije stvarnim problemima na njihovim stvarnim budućim poslovima. Voljela bih da pritom nauče cijeniti znatiželju, rad i kreativnost, da čvrsto stoje na stavu da ono što smo mi ljudi izumili kao alat, alat treba i ostati, bilo to kopljice ili »umjetna inteligencija«. Voljela bih da su uvijek spremni na mentalni eksperiment: »Kako bi mi bilo da ovo što mislim napraviti netko drugi meni napravi?«. I voljela bih da ih to sve poučavamo primjerom upravo svi mi, odrasli ljudi na Sveučilištu. Voljela bih da 2029. svi mi zaposleni na Sveučilištu sve više radimo kreativne i ispunjavajuće poslove, a ne one rutinske i iscrpljujuće. Voljela bih da kroz sve više suradnji izvan Sveučilišta postajemo sigurni u to da smo pameću i talentom ravnopravni baš svima. Voljela bih da izgubimo strah od ponekog neuspjeha i ojačamo u vrlini neodustajanja u inovacijama i iskoracima. Voljela bih 2029. vidjeti još više studenata i više stranaca na našim kampusima, kao i još više sudjeda i građana na svakom našem

Aktualna prorektorica za digitalizaciju i razvoj, prof. dr. sc. Senka Mačević, jedna je od kandidatkinja na predstojećim izborima za rektora Sveučilišta u Rijeci. Okosnica njena programa rada stoga nije neki izdvojeni cilj, institucijska forma ili mjera, nego način rada temeljen na njenu jasnom uvjerenju da je rektorska pozicija isključivo pozicija odgovornosti, služenja i altruizma. Kao najveću odgovornost sveučilišta vidi onu prema mladim osobama koje dolaze na sveučilište i u godinama studiranja dovršavaju svoju transformaciju od djeteta u odraslu osobu

Prof. dr. sc. Senka Mačević prorektorsku je funkciju počela obnašati 2018. godine

Kako je već danas dostupnost informacija gotovo neograničena, pri radu na relevantnosti studijskih programa nužno će biti usmjeriti se na razvoj vještina korištenja znanja u rješavanju društvenih, tehnoloških ili problema bilo koje druge vrste, onako kako je to već uobičajeno na europskim sveučilištima

događanju, izložbi ili utakmici. Voljela bih vidjeti poneku novu zgradu i još više posvećenosti održivom razvoju.

Jedan od problema s kojima se suočavaju sva sveučilišta kontinuirani je pad broja studenata. Na koji način mislite zaustaviti taj trend i privući veći broj studenata?

- Pad broja studenata dominantno je posljedica pada broja završenih srednjoškola u Hrvatskoj te dodatno i odluke jednog dijela njih da studiraju izvan Hrvatske. Pad broja završenih srednjoškola dijelom je povezan s padom nataliteta, a dijelom iseljavanjem njihovih obitelji. Pad nataliteta globalni je trend u razvijenijim zemljama svijeta, a kako ima učinak na broj studenata s pomakom od 18 do 19 godina, ne može se očekivati skoro poboljšanje. Sveučilišta u zemljama EU-a kod kojih broj studenata ne pada ili čak raste privukli su studente iz najrazličitijih zemalja svijeta. U Hrvatskoj se postupno otvaramo

dolasku stranih radnika, no ne i stranih studenata. Jasno je da su pitanja dobre integracije doseljenika od temeljne važnosti i za kvalitetu njihovog života i za napredak takvih novih multikulturalnih zajednica. Kako su dakle, dominantni uzroci pada broja studenata i moguća direktna rješenja izvan našeg utjecaja, trebamo tražiti alternativna rješenja. Jedna mogućnost je preispitati interes i kapacitet svake pojedine sastavnice da privuče studente iz onih zemalja iz kojih ne bi bilo administrativnih prepreka. Druga mogućnost je pokretanje združenih studija sa sveučilištima izvan Hrvatske, naročito unutar EU-a jer je tada moguće riješiti pitanje školarina EU sredstvima. U svakom slučaju treba pažljivo složiti financijski model te na stojati razumjeti sve moguće učinke promjena. Ipak, želim spomenuti da Sveučilište u Rijeci i dalje ima omjer broja studenata i broja nastavnika 15:1, koji se nacionalno smatra idealnim omjerom. Dakle, zajedno s ostala tri velika sveučilišta manje smo pogođeni demografskim promjenama od ostalih visokih učilišta u Hrvatskoj.

Relevantnost programa

Djelatnost sveučilišta je znanstvena, ali prvenstveno obrazovna, u fokusu su studenti. Što oni mogu očekivati budete li izabrani za novu rektorsku?

- Od svih odgovornosti koje na Sveučilištu imamo najveća je ona prema mladim osobama koje dolaze na Sveučilište i u godinama studiranja dovršavaju svoju transformaciju od djeteta u odraslu osobu. Niti jedna druga naša odgovornost institucijska, financijska, pravna, nije toliko

suštinska i suptilna u isto vrijeme. Godine provedene na Sveučilištu zato trebaju biti godine najboljeg mogućeg studentskog života, koje ujedno otvaraju najbolja moguća vrata u njihovu budućnost. Kako je već danas dostupnost informacija gotovo neograničena, pri radu na relevantnosti studijskih programa nužno će biti usmjeriti se na razvoj vještina korištenja znanja u rješavanju društvenih, tehnoloških ili problema bilo koje druge vrste, onako kako je to već uobičajeno na europskim sveučilištima. Nužno će biti bitno pojačati i zaštititi neovisnost i utjecaj Studentskog zbora unutar Sveučilišta. Naravno, trebat će i nadalje podupirati sve one sveučilišne institucije i centre koji omogućavaju ugodan i sadržajan studentski život (Studentski centar, Sveučilišni savjetovateljski centar itd.). Ove ciljeve možemo postići na najbolji mogući način dodatno i zato jer je Sveučilište u Rijeci član YUFE alijanse europskih sveučilišta pa naši studenti imaju pristup brojnim aktivnostima i resursima na ostalim YUFE sveučilištima.

Najveći izazov programski ugovori

Očekuje se i primjena novog načina financiranja sveučilišta kroz

Kako su dominantni uzroci pada broja studenata i moguća direktna rješenja izvan našeg utjecaja, trebamo tražiti alternativna rješenja

programske ugovore. Što smatrate najvećim financijskim izazovima u idućem periodu?

- Prethodno razdoblje programskih ugovora bilo je od 2018./2019. do 2021./2022., a model se dominantno temeljio na broju upisanih studenata i broju znanstvenih radova. Novo programsko financiranje trebat će ugovoriti za razdoblje koje se upravo poklapa s mandatom. Po novom modelu iz državnog proračuna osiguravaju se sredstva za plaće zaposlenih i dio materijalnih troškova, ali i ugovaraju razvojne i izvedbene aktivnosti te povezivanje svake aktivnosti s učincima na strateške ciljeve Hrvatske u visokom obrazovanju i znanosti, odnosno posebne ciljeve koje se moraju ispreplitati s našom strategijom. Tako će ustvari programski ugovori dosta značajno definirati dolazeći mandat. Zato kao najveći prvi izazov vidim upravo samo ugovaranje, a kojemu treba prethoditi dobro planiranje na svakoj sastavnici kao i razgovori i dogovori oko usklađivanja naših međusobnih interesa i djelovanja. Aktivnosti koje ne budu planirane već u trenutku potpisivanja ugovora neće se moći financirati iz proračuna. Naravno, moći će se financirati iz drugih izvora, vlastitih prihoda, istraživačkih i razvojnih projekata, te linija financiranja infrastrukturnih investicija. Također, kako god bili u programskom ugovaranju uspješni, sredstva iz državnog proračuna u pravilu pokrit će tek oko 50 posto ukupnih materijalnih troškova poslovanja. S druge strane, pozitivno je to što će, čini se, nakon dugo vremena, biti linija financiranja kojima bi se mogli realizirati i dugo očekivano preseljenje sastavnica na Kampus ili izgradnja novih studentskih paviljona. Bit će izuzetno važno biti uspješan u povlaštenju tih sredstava.

Posljednjih godina Sveučilište u Rijeci pozicioniralo se u europskom visokoškolskom prostoru, postalo je član međunarodnih alijansi. Mislite li nastaviti graditi taj put?

- Prof. Pero Lučin (rektor 2009. - 2017.) bio je član pregovaračke skupine s EU-om, pregovarač za poglavlja Znanost i istraživanje i Obrazovanje i kultura. Rektorica prof. Snježana Prijić-Samaržija u svom mandatu bila je članica Strategic Review Steering Committee, European University Association, članica Steering Committee for Educational Policies and Practices, Council of Europe itd. Sveučilište je član mreže Young European Research Universities Network – YERUN, koja uspješno utječe na kreiranje EU politika u znanosti i istraživanju. Najznačajnija i najbližjaka je uključenost Sveučilišta u Young Universities for the Future of Europe – YUFE. Djelovanjem u toj alijansi jačamo zajednicu europskih država što bi trebalo globalno pomoći slobodnom protoku ljudi, resursa, ideja, nestanku sukoba i ratova, međusobnom razumijevanju i poštovanju te rastu blagostanja i ljudskih prava. YUFE je ujedno i najjači alat za postizanje svih strateških ciljeva Sveučilišta te već sada okvir kroz koji sudjelujemo u velikom broju EU projekata razvoja institucijskih kapaciteta. Prema tome, nastaviti taj europski put Sveučilišta vidim kao obvezu i privilegij. Pri tome, kao i uvijek kad se prolazi kroz promjene, trebat će razumjeti kamo nas vode i na koji način su usklađene s našim autentičnim interesima i ciljevima.

IZBORI ZA REKTORA PROF. DR. SC. GORAN HAUSER, DEKAN MEDICINSKOG FAKULTETA U RIJECI

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Internist gastroenterolog i intenzivist, dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci u drugom mandatu, prof. dr. sc. Goran Hauser kandidat je za rektora u idućem četverogodišnjem mandatu. Prof. dr. sc. Hauser je i profesor na Katedri za internu medicinu Medicinskog fakulteta, kao i predstojnik Klinike za internu medicinu KBC-a Rijeka i predsjednik Skupštine Hrvatske liječničke komore, a član je i cijelog niza međunarodnih organizacija, među kojima je i članstvo u izvršnom odboru ESNM-a (European Society for Neurogastroenterology & Motility). Ističući da Sveučilište u Rijeci obiluje brojnim snagama, od kojih je prva zasigurno snaga njegovih ljudi, uključujući visoki stupanj obrazovanosti i izvrsnosti zaposlenika, kao i izuzetna kreativnost svih dionika te, posebice, društveno korisna osviještenost naših studenata, kaže da će glavni cilj u njegovu mandatu biti pokrenuti snažne procese modernizacije svih aspekata djelatnosti, unaprjeđenja unutrašnjih sustava podrške sastavnicama te povećanja vanjske prepoznatljivosti Sveučilišta u Rijeci.

- Na temelju svega navedenoga, držim da je u narednom razdoblju glavni cilj učiniti Sveučilište u Rijeci modernim sveučilištem. U svojem ću se mandatom razdoblju ravnopravno posvetiti osuvremenjivanju upravljanja Sveučilištem, optimizaciji postojeće i gradnji nove infrastrukture, zalaganju za snažniju međunarodnu afirmaciju Sveučilišta, poticanju znanstvene i umjetničke izvrsnosti te posebice transfera tehnologije i znanja, kao i olakšavanju inoviranja visokog obrazovanja, uz naglasak na stvaranje primjenjivih programa na svim razinama, postavljanje studenata u središte obrazovnog procesa i pružanje podrške za profesionalni razvoj svih uključenih dionika.

Healthy Campus

Kako vidite Sveučilište 2029. godine?

- Kao Sveučilište s barem 15 posto više studenata, s barem dva do tri nova studijska programa (Kineziologija, Medicinska biokemija) i novim fakultetom (Farmacija). Također nas vidim kao Sveučilište koje je svoju poziciju na međunarodnim listama rangiranja poboljšalo za barem 20 posto. Uz to, na Kampusu vidim novu zgradu za nekoliko fakulteta, novi studentski dom i sportski dvoranu. Posebno mi je važno da postanemo dio projekta Healthy Campus i međunarodno prepoznatljivo sveučilište u području sporta. Međutim, ono što je možda najvažnije, 2029. godinu vidim kao godinu do koje smo napokon kontinuirano postavljali pitanje što Sveučilište u Rijeci može učiniti za svakog pojedinca, od studenata, nastavnika, znanstvenika, umjetnika, administrativnog osoblja do šire javnosti, te godinu do koje smo, gledajući unatrag, ponudili niz konkretnih i specifičnih rješenja i odgovora na navedeno pitanje. Sveučilište u Rijeci tada vidim kao transformirano i moderno sveučilište koje je u potpunosti informatiziralo administrativne djelatnosti, uspostavilo core facility za upravljanje infrastrukturom, definiralo se kao age-friendly sveučilište, unaprijedilo doktorske studije, uspostavilo kulturu poštovanja prema profesionalnom razvoju svih dionika, postalo sinonim za inoviranje nastavnog procesa te, svakako, bolje povezano i unaprijedilo međusobnu suradnju i komunikaciju između sastavnica.

VEDRAN TORZIJA

2029. godinu vidim kao godinu do koje smo napokon kontinuirano postavljali pitanje što Sveučilište u Rijeci može učiniti za svakog pojedinca, od studenata, nastavnika, znanstvenika, umjetnika, administrativnog osoblja do šire javnosti, te godinu do koje smo, gledajući unatrag, ponudili niz konkretnih i specifičnih rješenja i odgovora na navedeno pitanje

Prof. dr. sc. Goran Hauser smatra da je potrebno dodatno raditi na promociji Sveučilišta i kraja kao izvrsnog mjesta za studiranje

Stvaranje moderne institucije u svim aspektima djelatnosti

Dekan Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci u drugom mandatu, prof. dr. sc. Goran Hauser kandidat je za rektora u idućem četverogodišnjem mandatu. Prof. dr. sc. Hauser je i profesor na Katedri za internu medicinu Medicinskog fakulteta, kao i predstojnik Klinike za internu medicinu KBC-a, a kao glavni cilj svog programa rada ističe pokretanje snažnih procesa modernizacije svih aspekata djelatnosti, unaprjeđenje unutrašnjih sustava podrške sastavnicama te povećanje vanjske prepoznatljivosti Sveučilišta u Rijeci

Prednost stjecanja EU diplome

Jedan od problema s kojima se suočavaju sva sveučilišta kontinuirani je pad broja studenata. Na koji način mislite zaustaviti taj trend i privući veći broj studenata?

- Moramo dodatno raditi na promociji našeg Sveučilišta i našeg kraja kao izvrsnog mjesta za studiranje. Živimo u vjerojatno najboljem kutku Zemlje, u kojem je ispred nas prekrasni Jadran, a iza nas divni Gorski kotar. Zemljopisno gledano, na svijetu vjerojatno ne postoji bolje mjesto za život. Dodatno, Sveučilište u Rijeci, kao i grad Rijeku, krasi jedinstvena kreativnost i posebnost prihvatanja svega onoga što je drugačije i novo, a gosti se osjećaju dobrodošlo. Tolerantnost naših ljudi i našeg kraja treba biti magnet za privlačenje studenata i nastavnika iz drugih dijelova Republike Hrvatske i regije, ali i studenata naših iseljenika. Naime, od ulaska u Europsku uniju, značajan se broj mladih ljudi iselio, a njihova će djeca u narednih od pet do deset godina postati potencijalni studenti. Ako ih hrvatska

sveučilišta ne uspiju u značajnom postotku vratiti u domovinu kao studente, kao država ćemo imati velike izazove. Naravno, tu su i potomci «starih» iseljenika, kod kojih i dalje postoji snažna emotivna veza s izvornim krajem. U navedeno sam se nedavno uvjerio družeći se s iseljenicima u Argentini i Brazilu. Štoviše, Medicinski fakultet u Rijeci pokrenuo je stipendiju »Juan Dalma« za naše iseljenike iz Južne Amerike, čime promoviramo i pomažemo dolazak studenata iz tog dijela svijeta. Nadalje, nažalost, iako nam je internacionalizacija donijela povećanu »odlaznu« mobilnost, prednost stjecanja diplome u Europskoj uniji nismo dovoljno iskoristili u regiji. Stoga, svakako namjeravam pokrenuti inovativni koncept promocije Sveučilišta u Rijeci, ne samo na razini svih sastavnica, grada i lokalne zajednice, već posebice na regionalnoj razini. Naime, uspostaviti ću jednogodišnju trodnevnu manifestaciju pod nazivom (ED)UNIRI Forum, kao tematsko predstavljanje doseg, kao i obrazovnih posebnosti svake sastavnice Sveučilišta u Rijeci s ciljem njihove javne promocije te privlačenja novih studenata. Naposljetku, pokrenut ću i osnivanje Centra za očuvanje i promociju kulturne baštine, obrazovnih vrijednosti i identiteta sjevernoga Hrvatskog primorja, utemeljenog na temeljnim vrijednostima Europskog prostora visokog obrazovanja, koji će u sebi istovremeno objedinjavati prioritet stvaranja Sveučilišta u Rijeci kao modernog

europskog sveučilišta i sveučilišta koje njeguje kulturnu baštinu i identitet mikrookruženja.

Obrazovanje i za nastavnike

Djelatnost sveučilišta je znanstvena, ali prvenstveno obrazovna, u fokusu su studenti. Što oni mogu očekivati budete li izabrani za novog rektora?

- Obrazovanje i razvoj ne odnose se samo na studente nego i na naše nastavnike. Svi smo mi dobri liječnici, pravnici, inženjeri, ali to ne znači da smo automatski i dobri nastavnici. Štoviše, svjedoci smo znatnih promjena u načinima na koje nove generacije studenata uče, kao i ekspanzivnog napretka digitalnih tehnologija, koje često ne prate dostupne mogućnosti pružanja podrške nastavnicima u osposobljavanju za navedene izazove. Stoga, prije svega, moramo osnažiti edukaciju i profesionalni razvoj naših nastavnika u metodama učenja i poučavanja, što će dovesti do modernizacije nastavnog procesa, i podizanja kvalitete nastave. Značajan iskorak planiram napraviti u digitalizaciji i inoviranju nastavnog procesa osnivanjem istoimenog sveučilišnog centra te izradi prepoznatljive platforme za e-učenje i izdavačku djelatnost našeg Sveučilišta. Posebnu važnost postavljat ću na suradnju između sastavnica, kao i provođenje obrazovanja temeljenog na stvarnim potrebama i stjecanju kompetencija relevantnih za buduću profesiju, uz poticanje umrežavanja sa strukovnim udruženjima, gospodarstvom i poslodavcima s ciljem stvaranja

učinkovitih i primjenjivih programa na svim razinama, zajednički usmjerenih povećanoj zaposlenosti.

Očekuje se i primjena novog načina financiranja sveučilišta programskim ugovorima. Što smatrate najvećim financijskim izazovima u idućem periodu?

- Najveći izazov su nepoznanice koje i dalje postoje oko programskog financiranja. Načelna pravila su jasna, ali ono što mi, kao članovi Senata i čelne osobe fakulteta ne znamo, je način pregovaranja i podjele sredstava između pojedinih fakulteta. Također, upitna je referentna godina koja se uzima kao polazište za osnovno financiranje.

Posljednjih godina Sveučilište u Rijeci pozicioniralo se u europskom visokoškolskom prostoru, postalo je član međunarodnih alijansi. Mislite li nastaviti graditi taj put?

- Apsolutno da. Dapače, snažan sam pobornik koncepta da vrijeme ne počinje i ne završava sa svakim od nas, već ću se snažno zalagati za kontinuirano njegovanje i poticanje dodatnog razvoja postojećih uspješnih praksi na Sveučilištu u Rijeci. Značajni su iskoraci učinjeni u području internacionalizacije, a tu, prije svega, mislim na povezivanje s drugim sveučilištima u YUFE mreži. Sada treba nastaviti rad na tome kako bi ta povezanost rezultirala zajedničkim obrazovnim i znanstvenim projektima, što će dodatno povećati nacionalnu i internacionalnu prepoznatljivost našeg Sveučilišta jer jedino zajednički možemo napredovati i jedni drugima biti inspiracija.